

Svet ZPIZ
Kolodvorska 15
1000 Ljubljana

Št. dok. 31
Ljubljana, 2. 2. 2023

Predlog ZDUS za uskladitev pokojnin v letu 2023

Redna uskladitev pokojnin za leto 2022 poteka po določitih 105. in 106. členu sistemskega zakona ZPIZ-2. Na podlagi podatkov SURS o povprečni bruto plači in o povprečni rasti cen življenjskih potrebščin v letu 2022 strokovna služba zavoda ZPIZ pripravi izračun odstotka uskladitve, katerega sprejme in objavi na svoji seji v sredini meseca februarja Svet zavoda ZPIZ. Odstotek dviga velja za vse pokojnine in velja od 1. 1. 2023 naprej za letošnje leto. Ker podatki še niso znani, predvideva pa se, da bo redno povečanje pokojnin znašalo cca 5 %.

Poleg rednega povečanja pokojnin po 105. in 106. členu sistemskega zakona, pa zaradi izjemne situacije, ker se visoka inflacija nadaljuje tudi v letošnjem letu, predlagamo tudi izredno povečanje pokojnin.

a)

Izredna uskladitev pokojnin v letu 2023 v predlagani višini 2,5 % je dodaten in nujen ukrep za ohranitev že tako ogroženega življenjskega standarda upokojenec in upokojenk zaradi visoke inflacije v preteklem letu, ki se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Upokojenci in upokojenke pričakujemo izredno uskladitev pokojnin v predlaganem odstotku že v mesecu aprilu 2023. Podrobni razlogi za izredno uskladitev so naslednji:

- Sistemski zakon ZPIZ-2 je nastal v letu 2012 v pogojih težke gospodarske krize v svetu in v pogojih deflacije. S svojim 106. členom upošteva v izračunu redne uskladitve pokojnin v letu 2023 le 40 % delež povprečne inflacije v letu 2022. Ta je bila v povprečju v višini 8,8 %, na nivoju december 2021 na december 2022 pa kar 10,3 %. Od povprečne inflacije 8,8 % se torej upošteva v izračunu redne uskladitve pokojnin letos le 3,52 %. Ob tem pa so še dražile za upokojenke najbolj pomembne postavke znatno višje – hrana in pijača za 12,2 %, energija, plin, stanovanje za 14,7 %, nekateri prehranski artikli, katere starejši najpogosteje uporabljajo, pa so se podražili v veliko višjem procentu, nekateri celo nad 75%, da ne naštevamo dalje. Razkorak je očiten in kliče po ukrepanju.
- V programu za delo koalicije 2022 – 2026 aktualne, 15. Vlade Republike Slovenije je na 40. strani pod naslovom dostojne pokojnine za leto 2023 naveden jasen cilj Koalicije, da bo najnižja zagotovljena pokojnina najmanj 700,00 evrov. Sedanja višina te pokojnine je 653,75 evrov. Da bi dosegli ta Koalicijski cilj, bi morali vse pokojnine v letu 2023 dvigniti za 5% in 2,5%, torej za več, kot bo predvidoma znašala redna uskladitev pokojnin v letu 2023 za leto 2022.

- V programu Koalicije in v predvolilnih programih posameznih strank Koalicije je prav tako jasna zaveza, da se minimalna plača dvigne na najmanj 800,00 evrov (neto) in ta cilj s 1. 1. 2023 ni samo dosežen, ampak celo znatno presežen. Z objavljeni sklepom ministra MDDSZ je minimalna plača v neto znesku 878,48 evrov. V izračun je bila vzeta decembrska inflacija v višini 10,3 % in vpliv novega izračuna minimalnih življenjskih stroškov, kot rezultat raziskave, objavljene jeseni 2022, ki opredeljuje minimalne življenjske stroške na višino 669,83 evrov. Izračun minimalnih življenjskih stroškov pa ne moremo upoštevati le pri izračunu minimalne plače, ampak logično tudi pri izračunu zagotovljene pokojnine.

b)

V letu 2020 je Vlada Republike Slovenije vgradila redno uskladitev pokojnin za leto 2020 z uveljavitvijo s 1. 1. 2021 v Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (ZIPRS2122), in sicer v njegov 65. člen. Ne glede na ustaljen postopek in še brez podatkov o gibanju povprečnih bruto plač in povprečnih življenjskih stroškov v letu 2020, so določili dvig pokojnin v višini 2,5 % ne glede na določila 105. in 106. člena systemskega zakona ZPIZ-2. To uskladitev pokojnin v višini 2,5 % s 1. 1. 2021 je na svoji 20. seji povzel Svet ZPIZ dne 17. 12. 2020.

Ko so v mesecu februarju 2021 prišli dejanski podatki SURS za povprečja v letu 2020, je bilo jasno, da bi se morale pokojnine uskladiti za 3,5 % zaokroženo. Torej je izpadel 1 % za redno uskladitev pokojnin v letu 2021. Tako Sindikat upokojencev Slovenije (SUS), kot ZDUS na svoji Komisiji za pokojninske in invalidske zadeve, sta ZPIZ na to opozorila in zahtevala popravek redne uskladitve za 1 %. Ni bilo posluha ne na ZPIZ in ne na Vladi Republike Slovenije.

ZDUS predlaga, da poleg redne uskladitve pokojnin po 105. in 106. členu systemskega zakona ZPIZ-2, zaradi izredne situacije visoke inflacije, ki se nadaljuje tudi v letu 2023, pokojnine tudi izredno uskladi v višini 2,5 %, poleg tega pa predlaga tudi dvig pokojnin za 1 % zaradi prenizkega usklajevanja pokojnin iz leta 2021, ker je bilo usklajevanje po 105. in 106. členu ZPIZ-2 kršeno.

Predsednica
Komisija za pokojninske in invalidske zadeve
Nežka Ivanetič, l.r.

Predsednik
ZDUS
Janez Sušnik

